

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Censvra Sacrae Facultatis Theologiae Parisiensis, In
Librum cui titulus est: La Défense de l'authorité de N. S.
P. le Pape, ..., contre les erreurs de ce temps, Par Iacques
De Vernant, à Mets, 1658**

Université <Paris> / Faculté de Théologie

Parisiis, 1665

Avthoritate Sacrae Scripturae, Conciliorum, Sanctorum Patrum Ecclesiae,
& veterum Theologorum confirmatur Censurae veritas. Pro decimâ quartâ
Propositione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14744

tificatum; licet Petrus Paludanus & de Turrecrematâ teneant oppositum. Sed hoc quod ipsi tenent censuit in fide hæresim facultas nostro, & hoc idem aliis rationibus munivimus,

Quatorzième proposition de Jacques de Vernant.

p. 758. Le peuple ne peut en vertu du Concile estre contraint par censure & peine Ecclesiastique d'aller à sa Parroisse aux jours du Dimanche pour entendre la Messe.

C E N S U R E.

C E N S U R A.

Cette proposition est fausse, & contraire aux Decrets du Concile de Trente. *Hac propositio est falsa, & de creto Concily Trident. contraria.*

AVTHORITATE SACRÆ SCRIPTVRÆ,
Conciliorum, Sanctorum Patrum Ecclesiæ, &
veterum Theologorum confirmatur Censuræ
veritas.

Pro decimâ quartâ Propositione.

A *Cr. Apost. cap. 2.* Quotidie quodque perdurantes unanimiter in templo, & frangentes circa domos panem, sumebant cibum cum exultatione, & simplicitate cordis, collaudantes Deum, & habentes gratiam ad omnem plebem. Dominus autem augebat qui salvi fierent quotidie in idipsum.

Ignatius Epist. ad Ephesos.

Stare ergò, Fratres, firmi in fide Iesu Christi, & in dilectione ejus, atque resurrectione. Omnes in omnibus, in gratiâ in ejus nomine congregamini communiter; in unâ fide Dei Patris, & Christi Iesu, filij ejus unigeniti, & primogeniti totius creationis, secundum carnem quidem ex genere David: eruditi à Paraceto, obedientes Episcopo & Presbyterio imprævaricabili sensu: frangentes panem, qui est medicamentum immortalitatis, antidotum non moriendi, sed vivendi in Deo per Iesum Christum Catharticum expellens malum, sic in nobis.

Idem, Epist. ad Smyrnenses.

Omnes Episcopum sequimini, sicut Iesus Christus Patrem, Presbyteros sicut Apostolos: Diaconos autem veneramini, sicut mandato Dei ministrantes. Nemo præter Episcopum aliquid agat eorum quæ ad Ecclesiam pertinent. Firma Eucharistia reputetur, quæ ab Episcopo concessa fuerit. Vbi
Episcopus

Episcopus præsens fuerit, illuc & plebs congregetur: sicuti & ubi Christus est, omnis militia cœlestis adest tanquam Principi militiæ virtutis Domini, & ipse est dispensator totius intelligibilis naturæ. Propterea non licet sine Episcopo neque offerre, neque sacrificium immolare, neque Missas celebrare: sed si ei visum fuerit secundum beneplacitum Dei, tunc demùm tutum & firmum erit.

Iustinus Martyr Apologia 2.

Quod namque panis & poculum aquæ, in sacrificijs sive re divinâ ejus qui initiatur, ponatur, verbis quibusdam additis, aut certè scitis, aut cognoscere potestis. Nos autem post hæc deinceps nobis invicem ista in memoriam revocamus. Et qui habent, indigentes omnes adjuvant; & assidue alijs cum alijs sumus. Atque in omnibus, quas offerimus orationibus, benedicendo laudamus factorem omnium, per Filium ejus Iesum Christum & Spiritum Sanctum: & Solis, qui dicitur, die, omnium qui vel in oppidis, vel ruri degunt, in eundem locum conventus sit: & commentaria Apostolorum, aut scripta Prophetarum, quo ad tempus fert, leguntur. Deinde lectore quiescente, præsidens orationem, quâ populum instruit, & ad imitationem tam pulchrum rerum cohortatur, habet. Sub hæc consurgimus communiter, omnes, & preces profundimus: & sicuti retulimus, precibus peractis panis offertur & vinum, & aqua: & præpositus itidem, quantum pro virili suâ potest, preces & gratiarum actiones fundit; & populus faustè acclamat, dicens: Amen. Et distributio communicatiôque fit eorum, in quibus gratiæ sunt actæ, cuique præsentibus: absentibus autem per Diaconos mittitur. Cæterum qui copiosiores sunt & volunt, pro arbitrio quisque suo quod visum est, contribuunt: & quod ita colligitur, apud præpositum deponitur: atque ille inde opitulatur pupillis & viduis, & his qui propter morbum aut aliquam aliam causam egent, quique in vinculis sunt, & peragrè advenientibus hospitibus: & ut simpliciter dicam indigentium is omnium curator est. Solis autem die communiter omnes conventum agimus.

Clemens Alexandrinus lib. 3. pedagogi.

In Ecclesiam autem venire oportet virum & mulierem, honestè indutos, non simulato incessu, silentium amplectentes, charitatem non fictam possidentes, castos corpore, castos corde, ad Deum rogandum aptos: hoc amplius habeat mulier.

Tertullianus in Apologetico. cap. 39.

Edam jam nunc ego ipse negotia Christianæ factionis, ut qui mala refutaverim, bona ostendam.

Corpus sumus de conscientia religionis & disciplina unitate, & spei fœdere, coimus in cœtum & congregationem, ut ad Deum, quasi manu factâ preces ambiamus orantes. Hæc vis Deo grata est. Oramus etiam pro Imperatoribus, pro ministris eorum, ac potestatibus, pro statu sæculi pro rerum quiete, pro morâ finis. Cogimur ad divinarum litterarum commemorationem, si quid præsentium temporum qualitas aut præmonere cogit, aut re-

cognoscere. Certè fidem sanctis vocibus pascimus, spem erigimus, fiduciam figimus, disciplinam præceptorum nihilominus inculcationibus denfamus. Ibidem etiam exhortationes, castigationes, & censura divina. Nam & iudicatur magno cum pondere, ut apud certos de Dei conspectu: summumque futuri iudicij præiudicium est, si quis ita deliquerit, ut à communicatione orationis & Conventus, & omnis sancti commercij relegetur.

Præsident probati quique seniores honorem istum non pretio, sed testimonio adepti; neque enim pretio ulla res Dei constat. etiam si quod arcæ genus est, non de onerariâ summâ quasi redemptæ religionis congregatur. Modicam unusquisque stipem menstruâ die, vel cum velit: & si modò possit, apponit: nam nemo compellitur, sed sponte confert. Hæc quasi deposita pietatis sunt.

Cyprianus Epist. 28.

Integrè & cum disciplinâ fecistis, Fratres Charissimi, quod consilio collegarum meorum qui præsentibus erant, Gayo Didentii presbytero, & Diacono ejus censuistis non communicandum: qui communicando cum lapsis, & offerendo oblationes eorum in pravis erroribus suis frequenter deprehensi, & semel, atque iterum secundum quod mihi scripsistis, à collegis meis moniti ne hoc facerent, in præsumptione & audaciâ suâ pertinaciter præstiterunt, decipientes quosdam fratres ex plebe nostrâ.

Idem Epist. 35.

Nuntiandum vobis fuit, Fratres Charissimi, quod pertineat & ad communem lætitiâ, & ad Ecclesiæ nostræ maximam gloriam. Nam admonitos nos & instructos sciatis dignatione divinâ, ut Numicidus presbyter ascribatur presbyterorum Carthaginiensium numero, & nobiscum sedeat in Clero, luce clarissimâ Confessionis illustris, & virtutis ac fidei honore sublimis; qui hortatu suo copiosam Martyrum numerum lapidibus & flammis necatum antè semisit.

Idem Epist. 42.

Honoris etiam communis memores, & gravitatis sacerdotalis ac sanctitatis respectum tenentes, ea quæ ex diverso in librum ad nos transmissum congesta fuerant acerbationibus criminosis respicimus; considerantes pariter & ponderantes, quòd in tanto Fratrum religiosoque Conventu, confidentibus Dei sacerdotibus & altari posito, nec legi debeant, nec audiri.

Concilium Eliberitanum can. 21.

Si quis in Civitate positus, tres dominicas ad Ecclesiam non accesserit, pauco tempore abstineat, ut correptus esse videatur.

Concilium Gangrense Canone 5.

Si quis docet domum Dei contemptibilem esse, & conventus, qui in eâ celebrantur, anathema sit.

Idem C. can. 6.

Si quis extrâ Ecclesiam seorsum Conventus celebrat, & despiciens Ecclesiam, ea quæ sunt Ecclesiæ voluerit usurpare, non conveniente presbytero, juxta decretum Episcopi, anathema sit.

Idem C. can. 7.

Si quis oblationes Ecclesiæ extravè Ecclesiam accipere, vel dare voluerit præter conscientiam Episcopi, vel ejus, cui hujusmodi officia commissa sunt nec cum ejus voluerit agere consilio, anathema sit.

Concilium Laodicenum can. 19.

Quod oporteat seorsùm primùm, post allocutiones Apostolorum, orationem super cathecumenos celebrari, & postquam cathecumeni egressi fuerint, super eos qui sunt in pœnitentiâ, precem fieri. His etiam accedentibus ad manum sacerdotis, & discedentibus, tres orationes consummari fidelium: ità ut prima quidem sub silentio, secunda verò & tertia per exclamationes solitas expleantur, & ità demùm pacem sibi invicem dabunt. Et posteaquam dederit Episcopus presbyteris osculum pacis, tunc Laïci sibi tribuunt. Et ità sancta celebrabitur oblatio. Solis autem ministerio sacro deditis ad altare ingredi, & communicare ibidem liceat.

Concilium Sardicense can. 14.

Osus Episcopus dixit: & hoc quoque statuere debetis, ut ex aliâ civitate cùm venerit ad aliam civitatem, vel ex Provinciâ suâ ad aliam Provinciam, & ambitioni magis quàm devotioni serviens voluerit in alienâ civitate multo tempore residere. Fortè enim evenit Episcopum loci non esse tam instructum, neque tam doctum. Is verò, qui advenit, incipiat contemnere eum, & frequenter facere sermonem, ut dehonestet, & infirmet illius personam: ità ut ex hâc occasione non dubitet relinquere adsignatam sibi Ecclesiam, & transeat ad alienam. Desinite ergò tempus, quia & non recipi Episcopum inhumanum est, & si diutiùs resideat, perniciosum est: hoc ergò ne fiat, providendum est. Memini autem superiori Concilio fratres nostros constituisse: ut si quis Laïcus in eâ, in quâ commoratur civitate, tres Dominicos dies, id est, per tres septimanas, non celebrasset Conventum, Communione privaretur. Si hâc circâ Laïcos constituta sunt, multò magis Episcopo nec licet, nec decet: si nulla sit tam gravis necessitas, quæ detineat, ut ampliùs à suprâ scripto tempore absens sit ab Ecclesiâ suâ universi dixerunt placere sibi.

Innocentius primus Epist. 1.

De fermento, quod die dominicâ per titulos mittimus, superfluè nos consulere voluisti, cùm omnes Ecclesiæ nostræ intrâ civitatem sint constitutæ, quarum presbyteri, quia die ipsâ propter plebem sibi creditam nobiscum convenire non possunt, idcirco fermentum à nobis confectum per Acolythos accipiunt, ut se à nostrâ Communione maximâ illâ die non judicent separatos, quod per Parochias fieri debere non puto, quia non longè portanda sunt Sacramenta, nec nos per Cœmeteria diversa constitutis presbyteris destinamus, & presbyteri eorum conficiendorum jus habeant, atque licentiam.

Athanasius Apologiâ i. ad Imperat. Constantium.

Ego autem obtrectatorem meum libens iterùm interrogarem, utrobinam verum erat populum suis orationibus vacare, in desertisne, an in oratorio, nondùm ad plenum edificato: ubi conveniens erat & sanctum, ut popu-

Cc ij

lus audiret hanc acclamationem, Amen: in solitudine, an in templo, quod jam Dominicum appellabatur? tu autem Religiosissime Imperator, ubinam malles populum manus extendere, & pro te orare, ibine, ubi ethnici oberrabant, an in loco tuum nomen titulumque præ se ferente, quem jam in præsentia, imò etiam tùm temporis, quùm prima fundamenta jacerentur, Dominicum universi appellabant? sentio tibi tuum locum magis probari, renitendo enim hoc ipsum significas. At hoc ipsum (inquit adversarius) in Ecclesijs faciendum erat: verùm omnes, ut dixi, parvæ nimis & angustæ erant, pro tantâ multitudine populorum; deinde preces faciendæ erant. Quid ergò rectius putas particularim, & dissociatim, unâ cum periculo elisionis populum synaxes facere, an potius ut in locum omnium benè capacem conveniat, & unam eandemque sine dissonantiâ vocem reddat: certè id rectius est, cùm id concordiam unanimis multitudinis ostendat, & Deum ad exaudiendum promptiorem habeat. Nam si pro ipsius Salvatoris pacto in consensu duorum, quodcumque petierint, fiet, quid igitur futurum, ubi ex tot tantisque populis in unum congregatis, una vox respondeatur acclamantium, Amen? quis hoc ipsum non admiratione prosequatur: aut non inter felicia prædicet? quùm videat tantam multitudinem in unum locum convenire? quid gaudij ibi ex mutuo invicem conspectu antea soliti in adversa loca dispertiri.

Idem Athanas. in Apologiâ de fugâ suâ.

Non erat, multique ex populo ad proximam synaxim in orationibus pervigilabant, quùm dux exercitûs Syrianus ingressus se pluribus quàm quinque millibus, quorum alij arma, alij strictos enses gestabant, alij arcus, jacula, fustes, quemadmodum priùs dictum est, & Ecclesiam militibus propè inter se confertis manibus, ne quispiam inde exiret, aut elaberetur, cinxit. Ego autem, quùm in tantâ tribulatione populos deserere absurdum putarem, & rectius esse, ut pro alijs pericula susciperem, manebam sedens in cathedrâ meâ, Diacono jussu, ut psalmum recitaret: Quoniam in sæculum misericordia ejus: & post recitationem, quisque domum abiret. Vbi cùm dux istarum cohortium, vi in templum irruisset, militesque sacrarium ad me intercipiendum obsiderent, quotquot ex clero populo ve residui erant, clamitare, obsecrare, ut me subducerem: ego contra, nisi omnibus ad unum digressis, me recessurum pernegabam, quapropter relictâ cathedrâ, injunctisque precibus obsecrabam, ut abitum maturarent: melius enim esse, si ipse in periculum venirem, quàm si quispiam illorum acciperet. Digressis igitur plerisque, cæterisque eos subsequenter, Monachi mei, & nonnulli ex Clericis inter abeundum me secum abstraxerunt.

Concilium Agathense can. 47.

Missas die Dominico à sæcularibus totas teneri speciali ordinatione præcipimus: ita ut antè benedictionem sacerdotis egredi populus non præsumat, qui si fecerint, ab Episcopo publicè confundantur.

Concilium Aurelianense 3. can. 29. ann. 538.

De Missis nullus Laïcorum antè discedat, quàm Dominica dicatur oratio:

& si Episcopus præsens fuerit, ejus benedictio expectetur. Sacrificia verò matutina Missarum, sive vespertina, ne quis cum armis pertinentibus ad bellorum usum spectet. Quod qui fecerit, in sacerdotis potestate consistat, qualiter ejus districtione debeat castigari.

Carolus Magnus de Parochianis alterius presbyteri, lib. 1. cap. 153.

Vt nullus presbyter alterius Parochianum, nisi in itinere fuerit, vel placitum ibi habuerit, ad Missam recipiat.

Idem, de Parochiâ alterius presbyteri, lib. 1. cap. 154.

Vt nullus presbyter in alterius Parochiâ Missam cantare præsumat, nisi in itinere fuerit, nec decimam ad alterum pertinentem audeat recipere.

Idem, lib. 1. cap. 155.

Vt terminum habeat unaquæque Ecclesia de quibus villis decimas recipiat.

Idem, lib. 1. cap. 160.

Vt unusquisque presbyter capitula habeat de majoribus vel de minoribus vitijs, per quæ cognoscere valeat vel prædicare subditis suis, ut caveant ab infidijs diaboli.

Theodulphus. Vt diebus Dominicis populus per Missas peculiare à publicis non abstrahatur, cap. 45.

Vt Missæ quæ per dies Dominicos peculiare à sacerdotibus fiunt, non ita in publico fiant, ut per eas populus à publicis Missarum solemnibus, quæ hora tertiâ canonicè fiunt, abstrahatur: quia pessimus usus est apud quosdam, qui in diebus Dominicis, sive in quibuslibet festiuitatibus, mox ubi Missam celebrari, etiam si pro defunctis sit, audierint, abscedunt, ut per totum diem à primo mane ebrietati & comestationi potius quam Deo deserviant.

Idem. Vt omnes ad Matrem Ecclesiam Missarum solemnia & Predicationem audituri conveniant, neque ante peractum Officium cibum capiant, cap. 46.

Admonendus est populus, ut ante publicum peractum Officium ad cibum non accedat, & omnes ad sanctam Matrem Ecclesiam Missarum solemnia, & prædicationem audituri conveniant, & sacerdotes per oratoria nequaquam Missas nisi tam cautè antè secundam horam celebrent, ut populus à publicis solemnitatibus non abstrahatur. Sed sive sacerdotes, qui in circuitu urbis, aut in eadem urbe sunt, sive populus, ut prædiximus, in unum ad publicam Missarum celebrationem conveniant, exceptis Deo sacratis fœminis, quibus mos est ad publicam non egredi, sed Claustris Monasterij contineri.

Concilium Parisiense, cap. 47.

Consuetudines ad quorundam libitum repertæ, licet contra auctoritatem Ecclesiasticam existant, non facile tamen correctionem accipiunt: è quibus est illud, quod plerique Presbyteri, neglectis Basilicis Deo dicatis, in domibus & hortis Missarum celebrationes, contra divinam auctoritatem & Canonicam institutionem facere præsumunt. Et hoc similiter ad Episcoporum culpam pertinere perspicuum est. Proindè necesse est, ut unusquisque Episcoporum hujuscemodi temerariam consuetudinem à Parochiâ suâ penitus amoveat. Et si quis Presbyterorum abhinc, excepto quândo in itinere pergitur, & locus Basilicæ procul est, & id in altaribus ab Episcopo consecra-

tis fieri necessitas compellit, ne populus de sine Missarum celebratione, & corporis & sanguinis Domini perceptione maneat, Missarum celebrationes in hujuscemodi illicitis locis, post tot tantasque prohibitiones facere attemptaverit, dignum est ut gradus sui periculum incurrat. Laicos namque plerosque meminisse oportet pœnæ regis Ozia, qui pro eo, quod contra fas Sacerdotale ministerium arripuit, lepræ immunditiâ illicò mulctari meruit. Et diligenter perpendant, non esse sui officij, ut relictis Basilicis Deo dicatis, & Episcopali auctoritate contemptâ, ad libitum suum in hortis & domibus vel certè ædiculis, quasi juxtâ domos suas construunt, & pallius exornant, in quibus altaria erigi faciunt, Missarum celebrationes Presbyteros facere compellant. Satiùs igitur illis est, Missam non audire, quàm eam, ubi non licet, nec oportet, audire. Sed & Presbyteri (si tamen Presbyteri vocandi sunt) qui inconsultis Episcopis suis altaria in talibus locis erigere præsumunt, juxtâ censuram canonicam gradus sui periculum incurere merentur. Recenti quippe tempore de celebrandis in talibus locis missis, emerit contra auctoritatem Ecclesiasticam hæc (ut quibusdam videtur) religiosa consuetudo: quæ, quia apertè Ecclesiasticæ antiquæ traditioni videtur reniti, non debet novâ ad inventionem, & qualibet pertinaci intentione defendi. Quandò enim in itinere pergitur, non industria, sed necessitas alicubi, quam in Ecclesiâ, Missarum celebrationem fieri urget: quandò verò in domibus & hortis atque præmissâ necessitate fit, apertè humana præsumptio & præcepto divino, & auctoritati Canonice contrariè comprobatur. Vbi autem Deo Sacrificium offerendum sit, lex divina docet, Domino docente: non offeras holocaustum tuum in omni loco, sed in loco quem elegit Dominus Deus tuus, ibi offeras holocaustum tuum. Et in Concilio legitur: non oportet, inquit, in domibus oblationes fieri. Quandò ergò quod Dominus prohibet facere, humana præsumptio non metuit, procul dubio præceptum Dei transgredi non pertimescit. Quapropter necesse est, ut consuetudines pravæ postponantur, & jussionibus divinis obtemperando, Ecclesiastica auctoritas amplectatur.

Ex Capitulis Herardi Archiepiscopi Turonensis, can. 27.

Vt nullus Presbyter alterius Parœcianum, nisi in itinere fuerit, vel placitum ibi habuerit, absque licentiâ sui Presbyteri ad Missam recipiat, vel sollicitate præsumat.

Idem, can. 53.

Vt populus prædicetur, ut oblationes Deo offerant, & ut tertiâ Dominicâ vel quartâ communicent, abstinentes se à luxuriâ propriisque uxoribus, & reliquis illicitis: nisi fortè criminalibus culpis sint impliciti.

Concilium Namnetense, can. 1.

Vt Dominicis & festis diebus Presbyteri, antequam Missas celebrent, plebem interrogent, si alterius Parochianus in Ecclesiâ sit, qui proprio contempto Presbytero, ibi Missam velit audire. Quem si invenerint, statim ab Ecclesiâ ejiciant, & ad suam Parochiam redire compellant. Similiter interrogent, si aliqui discordantes sint, qui inter se litem implacabilem habeant,

& si inventi fuerint, statim reconcilientur. Quòd si renuerint pacem suscipere, ab Ecclesiâ ejiciantur, usquequò ad caritatem redeant. Non enim possumus munus vel oblationem ad altare offerre, donec prius fratri reconciliemur. His ità peractis, Sacerdotes Missarum solemnia ritè peragant.

Idem Concil. can. 2.

Vt nullus Presbyter alteriùs Parrochianum, nisi in itinere fuerit, vel placitum ibi habuerit, ad Missam recipiat.

Lib. 2. Decretorum Sancti Stephani Regis Hungariae ad annum 1045. cap. 8.

A Sacerdotibus verò & Comitibus commendatur omnibus villicis, ità ut ipsorum visu omnes concurrant die Dominicâ ad Ecclesiam majores & minores, viri & mulieres, exceptis illis qui ignes custodiant. Si quis verò obstinatus remanebit propter illorum negligentiam vapulent & depilentur.

Odoricus Raynaldus refert ad annum 1273. Epistolam Episcopi Omolucensis ad Gregorium decimum, de rebus examinandis in Concilio Lugdunensi, in quâ hæc habes.

Sunt alia verò, in quibus Clerum & Ecclesias seculares, conventuales, seu Parochiales adedò contingit offendi, quod sedem Apostolicam ab hujusmodi filiabus jam non oporteat expectare quod crescant: cum eos quotidie in rebus & juribus minui, & decrescere videamus. Illa enim ostensio, quæ per Dominum in Evangelio, & per Moysen in veteri Testamento Leprosorum Sacerdotibus debebatur, per quam peccantium Confessio intelligitur, est de medio sublata: prædicationis verbum, quod eis in commisso sibi populo competeat audiri, contemnitur ab eisdem: ipsas conventuales & Parochiales Ecclesias in diebus Dominicis & festivis non contingit à populo frequentari; & hoc maximè in civitatibus & oppidis, ubi prædicatores & Minores domicilia sua habent.

Solent enim dicti fratres primo diluculo dicere Missas usque ad horam tertiam, non cessando: præter unam autem, quam dicunt solenniter in conventu, legendo breviter continuant plures Missas: & quoniam gaudent brevitati moderni, populus quærit potius Missas illas, conventualibus & Parochialibus Ecclesijs prætermisissis. Consueverunt etiam dictis Missis fratres detinere populum per sermonem, quare alias Ecclesias non visitant, ut deberent. Consueverunt etiam dare indulgentiam duorum, trium, quatuor, decem, plurium annorum in diebus solemnitaturn suarum & per octavas earum.

Ex constitutionibus Galonis Cardinalis, anno 1240.

Præcipitur quod Presbyteri Parochianos suos, qui tribus Dominicis continuis se ab Ecclesiâ absentaverint sine causâ justâ & necessariâ, interdiciant & ad Episcopum mittant interdictis.

Guilielmus Andegav. Episc. in Synod. 1314.

Sanè solent plerisque concedi, quæ tunc fore utilia pro salute hominum videbantur, quæ demùm tendere reperiuntur ad noxam, propter quod ea remperare & emendare studuimus in præfenti. Multas enim literas pluribus

personis nobilibus & alijs, tam à prædecessoribus nostris quam à nobis concessas didicimus, quarum auctoritate quibuscunque diebus Missas & alia divina officia possent in suis domibus facere celebrari: & eo prætextu nondum Parochialibus in juribus earum grandia incommoda imminere noscantur, sed etiam in alijs quæ pereunt, pericula animarum: quia morum informatio non meretur, cum sermo divinus populo seminatur in Ecclesijs Parochialibus, qui absentibus & non audientibus fructuosus esse non potest: ordinatio Ecclesiæ ignoratur, quæ ignorantia omnes ligat. Cum festa quæ colenda sunt in honorem Dei, & Sanctorum, & eorum jejunia publicè solent indici, non servantur propter ignorantiam ab eisdem, vel eorum familiâ, qui dispensativè ad Parochialem Ecclesiam venire non teneantur, & cum excommunicatis participare non verentur, qui ab alijs evitantur, qui mandatorum executionem noverint; propter quæ & multa alia quæ ad tales gratias modificandas nos inducunt, sub hac præsentis Synodo S. Lucæ, itauimus quòd nullus de cætero auctoritate talium librorum talem gratiam tam generalem & tam latam continentium diebus Dominicis & festis novem lectionum Missas & alia divina officia in suis domibus vel oratorijs faciant celebrari: & hoc sub pœnâ excommunicationis, quam in contrarium venientes post mensem, ne fortè aliqui prætextu ignorantia se excusent, ipso factò volumus incurfuros, & domos seu oratoria supponi ipso factò Ecclesiastico interdicto. Statutum autem hujusmodi ad capellas ad matricem Ecclesiam pertinentes trahi non volumus vel extendi.

Statutum Hugonis Episcopi Parisiensis ann. 1326.

Hugo permissione divinâ Parisiensis Episcopus, universis & singulis Decanis, Subdecanis, Curatis, Vicarijs, & alijs Ecclesiarum Rectoribus in nostris Civitate & Diœcesi Parisiensi constitutis ad quos præfentes pervenerint, salutem in Domino sempiternam. Pastoralis nobis superno commissi munere gregis cura nos assiduo sollicitat meditationibus ut quantum nobis ex alto permittitur subditorum saluti providere: eorumque damnabilibus incurijs, defectibus & negligentijs occurrere salubriter studeamus, efficacibus monitis & mandatis sanè frequens & veridica nobis innotuit relatio, quod nonnulli nostrarum Civitatis & Diœcesis Parisiensis tam Clerici quam Laici, nobiles & ignobiles, contra jus & tenorem Ecclesiasticum, quidam per contemptum, alij per negligentiam, nonnulli per incuriam vel rerum occupationem sæcularium, sive quarundam gratiarum prætextu, à nobis vel à prædecessoribus nostris ex causâ quibusdam factarum, qui in oratorijs suis, coram ipsis & eorum uxoribus & familiâ Missas possunt facere celebrari, jure Parochiali in omnibus tamen salvo, ad Ecclesias suas Parochiales maxime diebus Dominicis, & festivis sollemnibus venire non curant, immò vilipendunt, non attendentes, immò scire contemptibiliter negligentes quod per sacras utriusque tam testamenti, quam juris pagine sanctiones; quod in domo Dei quam decet sanctitudo? quamvis vota de die in diem reddere, tamen spectatiùs sollemnitatibus & sabbatis quæ sub lege gratiæ die Dominicâ celebrantur, fideles tenentur populi convenire orationes & oblationes fundere

& offerre & Ecclesiæ mandata per Christi ministrum audire, & ea in corde quasi in libro scribere teneantur. Sed & considerare deberent, per illam clausam indictis gratijs appositam, videlicet salvo jure Parochiali, & prædecessores nostros illas concedentes gratias jus Ecclesiæ, immò Christi, sed melius eorum in præmissis & omnibus alijs intendere fore saluum: verum quoniam ex præmissis necdum inobedientia committatur, sed nostra & Summi Pontificis mandata, sanctæque matris Ecclesiæ, citationes, monitiones, & excommunicationes, nuntiationes, inhibitiones & alia ignorantur, negliguntur. Decus & jura Ecclesiæ in oblationibus, & alijs minuuntur; excommunicati, cum decet, non vitantur; excrescit in indevotione populus, pullulant hæreses; infinita animarum pericula generantur, & scandala pullulascunt. Propter quod nos prædicta cupientes desiderabiliter in melius reformari, *mandamus vobis & vestrum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ*, quatenus singulis diebus Dominicis & festivis solennibus, altâ voce & intelligibili efficaciter inducatis & specialiter moneatis firmiter & districtè sub pœnâ excommunicationis omnes Parochianos vestros quatenus de cætero, justo impedimento cessante, singulis diebus Dominicis & festivis duplicibus de qualibet domo saltem Dominus & ejus uxor si sit uxoratus, in Ecclesijs suis Parochialibus ad Missam Parochialem conveniant, & devotè quandiu celebrabitur Missa remaneant, divinum officium, verbum Dei cum ibidem proponetur, & mandata Ecclesiæ audituri, & eisdem efficaciter parituri. Scituri firmiter quod contra inobedientes aliæ per debitæ actionis acrimoniam procedemus. Referentes seu describentes nobis seu Officiali nostro, nomine illorum Parochianorum vestrorum qui prædicta mandata contempserint adimplere. Tamen nostræ intentionis extitit prædictum mandatum ad illos, qui Excellentissimi & Potentissimi Principis Domini nostri Philippi Dei Gratiâ Francorum Regis Illustris, obsequijs insistant, vel officijs, non extendi. In cujus rei testimonium sigillum nostrum præsentibus litteris duximus apponendum. Datum anno Domini millesimo trecentesimo vigesimo sexto, post dominicam quâ canitur, Misericordia Domini.

Ex statutis Synodalibus Ecclesiæ Rothomagensis, ann. 1344.

Præcipimus quod quilibet Sacerdos die Dominicâ Parochianos suos ad bonum hortetur, & doceat eos fidem & cognoscere mortalia peccata. Paulò inferius. Item quod quilibet in Parochiâ suâ scripta nomina habeat Parochianorum suorum: ut cognoscat extraneos à ipsis. Item quolibet die Dominico quærant si sint Parochiani extranei inter suos & ante Missæ ingressum ejiciant extraneos diebus prædictis, nisi sint aliqua notæ personæ transeuntes. Item qui nullos habent Parochianos nullos recipient diebus solennibus prædictis. Item Parochianus existens in Parochiâ, si tribus diebus Dominicis continuis ad Missam non venerit, excommunicetur. Et sic frequenter in Ecclesijs publicetur.

Item inquirat specialiter à pœnitentibus Parochianis si venerint diebus Dominicis & festivis ad suam Matrem Ecclesiam Parochialem, cum ad hoc teneantur tam de jure divino quàm humano, tam naturali quàm positivo

& quod non sint deterioris devotionis quàm Iudæi, & Sarraceni, qui in suis solennitatibus sabbatinis, in suis conveniunt Synagogis. Quod si non venerint, proiit tenentur, ipsam taliter in prosperitate contemnendo; debent meritò formidare ne ipsa sua Parochialis Ecclesia ipsos, vel suos liberos despiciat in adversitate, utpote in suis infirmitatibus vel in morte. Inferius art. 8.

Item inquiretur diligenter si anno præterito fuerint in suâ Parochiâ confessi; & si alibi ex causâ, utrum hoc notificaverint curato: & si receperint corpus Christi. Et utrum alibi quam in suâ Parochiali Ecclesiâ. Quod si absque licentiâ Curati fecerint; non absolvant eos confessores, sed remittant.

Item inquiretur si in aliquo impediuntur jura Ecclesiæ suæ Parochialis vel publicè vel occultè; & denunciatur eis pœna contra tales.

Ex Synodo Aymerici Pictav. Episc. 1367.

Prohibemus ne in prioratibus eleemosynarum, vel capellis, diebus Dominicis & festivis annalibus Missæ celebrentur, nisi quis coram infirmis voluerit celebrare, donec in Ecclesijs Parochialibus Missa prius fuerit celebrata: dum tamen ita tempestivè celebretur, quòd in ipsis Prioratibus & Capellis idoneè post modum valeat celebrare.

Ex eadem Synod.

Item sub pœna excommunicationis prohibemus ne diebus Dominicis in Capellis, Prioratibus, aut alijs Ecclesijs, aliqui Parochiani ad Missarum sollemniâ admittantur, cum debeant ad suam Matrem Ecclesiam qualibet die Dominicâ accedere, exceptis religiosis, transeuntibus & peregrinis.

Toan. d'Amboise Lingon. Episc. in Synod. 1491.

Quia multas querelas à Curatis, & eorum Vicarijs nostræ Diœcesis hæcenus Officiariis nostris frequenter factas fuisse super perturbatione eis illatâ propter nonnullos Presbyteros notos & ignotos, quo ad celebrationem Missarum in suis Ecclesijs cognovimus, potissimè diebus Dominicis, & sollemnibus Parochianorum suorum devotionis diminutionem, juriumque ipsorum Curatorum seu Vicariorum subtractionem, & attenuationem, præsentis statuto perpetuo inhibemus omnibus & singulis Presbyteris in Diœcesi nostrâ constitutis, ac alijs supervenientibus & extraneis quibuscùmque, ne de cætero diebus Dominicis & sollemnibus ante Missæ Parochialis celebrationem, potissimè antequam præcepta illis diebus fieri solita facta fuerint, & offertoria finita, Missas peculiare, aut eorum devotionem in dictis Ecclesijs Parochialibus dicere aut celebrare præsumant, absque Curatorum seu Vicariorum licentiâ petitâ & obtentâ: Cum secundum canonicas sanctiones, nulli liceat Missas peculiare seu privatas dicere, per quas populus à quatuor publicis Missis sollemnibus, quæ horâ debitâ fieri consueverunt, detrahatur: nisi tamen à casu aliquæ nobiles, spectabiles, aut egregiæ personæ ibidem supervenerint, propter quarum reverentiam, honorem, seu dignitatem, meritò hoc tolerari debeat.

Ex Synod. Senon. 1524.

Omnibus Ecclesiarum Parochialium Rectoribus præcipimus, quatenus

suos moneant Parochianos ac exhortentur, suam singulis diebus Dominicis visitare Parochiam: ibique Missam Parochialem integraliter & devotè audire, & prono assistere: ut sic excommunicatorum denuntiationes (quas prædictis singulis diebus Dominicis fieri præcipimus) festorum & jejuniorum ab Ecclesiâ indictorum, ac præceptorum Ecclesiasticorum publicationes audiant, & ad ea diligenter advertant. Quòd si aliqui legitimo cessante impedimento, tribus diebus Dominicis continuis prædictam suam Parochialem Ecclesiam visitare cessaverint, Promotoribus nostris denuncient. Quibus injungimus ut tales ex officio coràm Officiarijs nostris evocent, pœnam debitam, proiit delicti exegerit qualitas, recepturos.

Ex Concil. Senon. sub Ant. à Priato 1528.

Item ne populus distrahatur à Missâ Parochiali, & ab auditione mandatorum Dei & Ecclesiæ: prohibemus ne in Capellis ab antiquo etiam Episcoporum auctoritate fundatis, aliæ Missæ celebrentur: quàm illæ quæ de fundatione extiterint. Et si quæ sint Missæ, quæ ex tenore fundationis dici debeant die Dominico: non dicantur nisi post Missam Parochialem.

Ex eodem Concil.

Admonemus insuper suffraganeos nostros, ut ex causis præmissis, & præsertim hoc tempore, quo videmus multos adduci ad contemptum præceptorum Ecclesiæ, & ministrorum ejusdem: non facilè admittant fundationes Capellarum, quibus ordinatur celebratio Missæ Dominico die, eâ potissimum horâ, quâ populus universus convenire debet ad audienda divina, præceptaque Dei & Ecclesiæ.

Et ut magis ac magis tollatur occasio celebrandi Missas in locis ac Oratorijs privatis: injungitur suffraganeis nostris, ut non sint faciles ad consecranda altaria portatilia. Sed tunc demum ad ea consecranda accedant: cùm intellexerint ea esse requisita pro Ecclesijs aut alijs locis in quibus licitè celebratur. Et per suos Decanos Rurales, aliòsve Officiarios provideant: ne prædicta altaria portatilia retereantur in domibus privatorum.

Ex Synod. Carnot. 1526.

Ne populus distrahatur à Missâ Parochiali, & ab auditione mandatorum Dei, & Ecclesiæ: prohibemus ne in Capellis, etiam ab antiquo prædecessorum nostrorum auctoritate fundatis, leprofarijs, vel domibus Dei Campanis pullatis Missæ dicantur publicè die Dominico, aut festivo, antè magnam Missam Parochialem, nisi post Pronum ejusdem Missæ Parochialis. Non tamen intendimus in hoc comprehendere eos, qui in secreto, excluso populo Parochiali, celebrare voluerint. Volumus ut sacerdotales Parochiales citent Capellanos, quos invenerint in hoc transgressores, super contemptu & inobedientiâ responsuros coràm nobis seu Officiali nostro: causam tamen in relatione suâ exprimant.

Ex Synod. Carnot. 1526.

Quilibet Christianus Parochialem Missam audiat die Dominicâ in suâ Parochiâ. Quod si quis sine causâ per tres dies Dominicos immediatè sequentes Missam in suâ Parochiâ non audierit, hoc nobis seu curiæ nostræ nunciatur.

Ex Synod. Paris. 1557.

Singulis Dominicis diebus Parochi aut eorum Vicarij Parochianos suos moneant & exhortentur, ut legitimo cessante impedimento Missam Parochialem, tam Dominicis, quam alijs diebus festis devotè audiant, quòd si tribus Dominicis continuis eam audire omiserint, eos nostro Promotori denuntient debitam pœnam recepturos.

Concilium Tridentinum sess. 22. in decreto de observandis & evitandis in celebratione Missæ.

Moneant etiam (Episcopi) populum ut frequenter ad suas Parochias saltem diebus Dominicis & majoribus festis accedant.

Idem Concil. sess. 24. cap. 4.

Moneatque Episcopus populum diligenter, teneri unumquemque Parochiæ suæ interesse ubi id commodè fieri potest ad audiendum verbum Dei,

Idem Concil. sess. 24. cap. 7.

Necnon [Episcopi curabunt] ut inter Missarum solemniam, aut divinarum celebrationem sacra eloquia & salutis monita eadem, vernaculâ linguâ singulis diebus festis vel solemnibus explanent, eadèmq; in omnium cordibus postpositis inutilibus quæstionibus inferere, atque eos in lege Domini erudire studeant.

Ex Concil. Burdigal. 1582.

Vetus illud decretum identidem Parochi denuntient, quo propositâ excommunicationis pœnâ, præcipitur, ne quis tribus continuis Dominicis à Parochialis Missæ celebratione absit: quod ut accuratiùs adhuc observetur, sciscitentur Confessarij à pœnitentibus, an huic officio satisfecerint, & peccati gravitatem, ut ab eo in posterum arceantur, ipsis proponant.

Ex Synod. Rothomag. 1581.

Quoniam videmus multos adduci ad præceptorum Ecclesiæ, & Ministrorum ejusdem contemptum, non facilè admittantur fundationes & erectiones Capellarum & fraternitatum in quibus ordinatur celebratio Missæ Dominico die, eâ potissimum horâ quâ populus universus convenire debet ad audienda divina præcepta Dei & Ecclesiæ. In Missis verò charitatum atque aliarum fraternitatum ab antiquo eo die constitutarum, nec aqua, nec panis benedicantur: & inter illarum Missarum solemniam moneatur non esse præmittendas Missas Parœciales, propter assistentiam in eâ Missâ, quæ ex devotione & Concilio celebratur: quisquis verò presbyter in aliâ Missâ quàm Parœciali, aquam & panem benedixerit, sit suspensus à divinis.

Ex eadem Synod.

Ne populus distrahatur à Missâ Parœciali, & ab auditione mandatorum Dei & Ecclesiæ, optamus ne in Capellis ab antiquo, etiam Episcoporum autoritate fundatis, aliæ Missæ celebrentur, quàm illæ quæ de fundatione extiterint: & si quæ sint Missæ quæ ex tenore fundationis dici debeant die Dominico in Ecclesiâ Parœciali, aut ex devotione, non dicantur, nisi antè aut post Missam Parœcialem, aut saltem post Communionem factam. Prohibemus quoque in quibusdam Ecclesijs, quæ simul Collegiatae sunt & Parœcia-

les, eâdem horâ cantari Missas Canonicoꝝ & Paroecianorum : sed sub
penâ excommunicationis stari in his iudicio Episcopi : nec corpora mortuoꝝ
Dominicis inferri inter Missarum solemnia, sed si fieri potest post Ves-
peras servari.

DE REGVLARIBVS PRIVILEGIATIS.

p. 547 Voila comme parle ce sçavant Canoniste, des paroles duquel nous
tirons trois conclusions; La premiere, que les Religieux peuvent en vertu
du droit étably dans la Clementine, *Dudum*, absoudre de tous les pechez
qui ne sont point reservez par le droit spécialement à Nosseigneurs. La
seconde, qu'il faut toujourns avoir égard au temps de la concession du pri-
vilege, c'est à dire, que les Religieux ont pouvoir d'absoudre de tous
les pechez, desquels ils pouvoient absoudre apres le Concile de Vienne.
La troisieme, que le Pape n'ayant pas eu égard aux constitutions des E-
vesques, n'a pas sôûmis à leurs ordonnances le pouvoir & la grace qu'il fait
aux Religieux pour absoudre les fideles de tous les crimes qui sont hors
le droit.

Quinzieme
proposition
de Jacques
de Vernant.

p. 548. La deffense faite aux susdits Religieux dans la Clementine (c'est à
sçavoir *Dudum*) d'absoudre des pechez qui sont dans le droit reservez aux
Evesques, est une permission d'absoudre de ceux qui ne sont point reser-
vez dans le droit, par exemple de ceux qu'ils reservent par leurs consti-
tutions Synodales.

C E N S V R A.

C E N S V R E.

*Doctrina his duabus propositioni- La Doctrine contenuë dans ces deux
bus contenta, est falsa, ordinaria* propositions est faulſe, déroge à la ju-
Episcoporum jurisdictioni detrahens, risdiction ordinaire des Evesques, est
juri communi & praxi Ecclesia con- contraire au droit commun & à la pra-
traria. tique de l'Eglise.

